

สลายสิ้นซึ่งความหวังรุ่งเรือง: ตัวอย่างภาพสะท้อนการล่มสลายของสถาบันครอบครัวใน
วรรณกรรมไทย

THE COLLAPSE OF ALL BRILLIANT HOPES: THE EXAMPLES OF REFLECTIONS ON THE COLLAPSE OF THE FAMILY INSTITUTION IN THAI LITERATURE

พัทธนันท์ พาบ่อ | *Phatthanant Phapor* | ORCID ID: 0009-0007-8354-0190

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ประเทศไทย | Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum Province, Thailand
Corresponding Author E-mail: phathanant.ph@cpru.ac.th

Received: (May 7, 2024); Revised: (May 22, 2024); Accepted: (June 3, 2024)

Citation:

พัทธนันท์ พาบ่อ. (2567). สลายสิ้นซึ่งความหวังรุ่งเรือง: ตัวอย่างภาพสะท้อนการล่มสลายของสถาบันครอบครัวในวรรณกรรมไทย. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมเพื่อความยั่งยืน*, 1(1), 89-108.

Phapor, P. (2024). The collapse of all brilliant hopes: the examples of reflections on the collapse of the family institution in Thai literature. *Journal of Research and Innovation for Sustainability*, 1(1), 89-108.

ABSTRACT

This research paper aims to study of the examples of reflections on the collapse of the family institution in Thai literature “The collapse of all brilliant hopes”. The researcher used a qualitative study method based on the concept of reflection of the family institution in 2 areas: family characteristics. and family problems, by analyzing literary texts and presenting the results of the study in the form of descriptive analysis. The results of the study found that:

- 1) The reflection of the family institution family characteristics in the literature, four types of families are presented: single-parent families, blended families, and families that empower the man or husband to lead the family and families where family members know their roles and responsibilities.
- 2) The reflection on the family institution family problems in the literature, there are 12 problems that arise in families, including the problem of violence, divorce problems family conflict problems spouse's infidelity problem. The problem of abandoned children economic problems Leads to the problem of unemployment or underemployment, poverty problem, problems with unconscious behavior due to drunkenness teenage boy problems health problems and the problem of the lack of a pillar in the family due to the death of a family member.

Keyword: the collapse of all brilliant hopes, the reflection, family institution

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังรุ่งเรือง ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพตามกรอบแนวคิดภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว 2 ด้านคือ ด้านลักษณะของครอบครัว และด้านปัญหาครอบครัว โดยวิเคราะห์ตัวบทวรรณกรรมและนำเสนอผลการศึกษาเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว ด้านลักษณะของครอบครัว ในวรรณกรรมนำเสนอครอบครัว 4 ลักษณะ ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ครอบครัวผสม ครอบครัวที่ให้อำนาจผู้ชายหรือสามีเป็นผู้นำครอบครัว และครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง และ
- 2) ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว ด้านปัญหาครอบครัว ในวรรณกรรมนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว 11 ปัญหา ได้แก่ ปัญหาการใช้ความรุนแรง ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว ปัญหาการนอกใจของคู่สมรส ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาทางเศรษฐกิจนำไปสู่ปัญหาการว่างงานหรือตกงาน ปัญหาความยากจน ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากการเมาสุรา ปัญหาเด็กวัยรุ่น ปัญหาด้านสุขภาพ และปัญหาการการขาดเสาหลักในครอบครัว เนื่องจากการเสียชีวิตอย่างกะทันหันของคนในครอบครัว

คำสำคัญ: สลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง, ภาพสะท้อน, สถาบันครอบครัว

1. บทนำ

สถาบันครอบครัวแม้จะเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคมแต่เป็นสถาบันรากฐานแห่งชีวิตและเป็นพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งของสถาบันอื่น ๆ ในสังคม เพราะครอบครัวคือหน่วยสังคมแรกที่ทำให้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนเพื่อผลิตคนเข้าสู่สังคม สังคมจะดีมาน้อยเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิกของแต่ละครอบครัว (Mo Lingfen, 2560) ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้รูปแบบวิถีชีวิตและโครงสร้างของครอบครัวในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต จะเห็นได้ว่าครอบครัวไทยมีลักษณะหลากหลายยิ่งขึ้น และสมาชิกในครอบครัวมีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2562)

วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก โดยวรรณกรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการสะท้อนมุมมองความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตตลอดจนค่านิยมที่คนในสังคมแต่ละยุคสมัยได้แสดงออกมา ด้วยเหตุนี้การศึกษาวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ผู้เขียนจึงมักสอดแทรกความรู้ ความคิดเห็นที่มีต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมลงไป ทั้งนี้เพื่อแสดงความคิด ความรู้สึก หรือความต้องการตีแผ่ประเด็นสำคัญที่ต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจความเป็นจริงหรือความเป็นไปของสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม (ภาวิณี พนมวัน ณ อยุธยา, 2564) เรื่องสั้น เป็นวรรณกรรมประเภท บันเทิงคดีขนาดสั้น ไม่มีการกำหนดตายตัวว่าจะมีความยาวเท่าไรแต่มีลักษณะเป็นการเสนอแก่นเรื่องประการเดียวหรือเป็นเหตุการณ์ในช่วงชีวิตหนึ่งของตัวละครที่ผู้เขียนได้จินตนาการขึ้นหรือเป็นประสบการณ์ของผู้แต่งเอง ที่นำมาร้อยเรียงเป็นเรื่องราวที่ต้องการสื่อให้กับผู้อ่าน จึงถือได้ว่าเรื่องสั้นมีลักษณะที่มีลักษณะความสมบูรณ์ในตัวเอง (สุพิศ เอื้องแซะ, 2560) ซึ่งในเรื่องสั้นนั้นมีการพัฒนาด้านความคิด โครงเรื่องและกลวิธีการแต่งมากขึ้น โดยนักเขียนมุ่งที่จะเขียนเรื่องที่สะท้อนสภาพสังคมและวิถีชีวิตของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้อย่างสมจริง ตามที่ ถวัลย์ มาตจรัส (2540) ได้กล่าวถึงเรื่องสั้นไว้ว่า "เรื่องสั้นเป็นงานเขียนที่มีเสน่ห์หรือรูปแบบหนึ่งที่ผิดไปจากนิทาน เรื่องสั้นที่มีคุณค่าจะให้ทั้งแง่คิด ความรู้และปรัชญาของมนุษย์ จัดเป็นงานเขียนที่ช่วยกระตุ้นคนให้เห็นแง่มุมใหม่ ๆ ในการเตือนสติผู้คนในสังคมให้รู้จักขึงคิดและพร้อมที่จะก้าวไปข้างหน้าหรือหาทางช่วยเหลือสังคมได้ด้วยสำนึกของตนเอง" สอดคล้องกับ

ทัศนะของสุวรรณา เกรียงไกรเพชร (2541) ที่เห็นว่า เรื่องสั้นนั้นมิได้เป็นเพียงวรรณกรรมที่ให้ความบันเทิงอารมณ์เท่านั้นแต่ยังอ่านให้คุณค่าและสาระแก่ชีวิตและสังคมได้ไม่น้อยไปกว่างานวิชาการและข้อมูลในรูปแบบอื่นใดเลย

“สลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง” ของ ดินกานต์ (2564) เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้น 8 เรื่อง ซึ่งได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 รางวัลเซเว่นบุ๊คอวอร์ด ประเภทรวมเรื่องสั้น ประจำปีพุทธศักราช 2564 มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนออย่างสร้างสรรค์ มุ่งสะท้อนถึงความสิ้นสลายของมนุษย์ในหลากหลายสถานะ หลากหลายรสนิยม ผ่านภาพชีวิตความสัมพันธ์ของคนธรรมดา ๆ ที่ต่างเพศต่างวัยและต่างอาชีพในสังคม โดยเฉพาะในครอบครัว ซึ่งมีบาดแผลให้เจ็บปวดตรวดร้าวจากนานาปัจจัย อาทิ ปัญหาชีวิตคู่และการพยายามฟื้นฟู เรื่องเด็กกำพร้าที่ความทุกข์วัยเด็กส่งผลถึงชีวิตปัจจุบัน เรื่องคนชราผู้อยู่โดดเดี่ยว หรือเรื่องชนชั้นกลางผู้ทำงานหนักเพื่อสู้กับชะตากรรม ความโดดเด่น ของหนังสือเล่มนี้อยู่ที่การถ่ายทอดเรื่องราวอย่างประณีต ละเอียดลออในทุกด้าน มีแนวคิดสำคัญของเล่มเป็นเรื่องจิตวิทยาที่ลุ่มลึก แสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ว่า กว่าจะเป็นคนมีคุณภาพ และมีความสุขได้นั้น ต้องใช้ปัญญามากกว่าอารมณ์ ทั้งหมดเสนอผ่านภาษาที่ลื่นไหลงดงาม สื่อภาพ แสง สี เสียง และอารมณ์ความรู้สึกตัวละครได้ชัดเจน มีชีวิตชีวาและสมจริงก่อให้เกิดจิตสำนึกในการดำเนินชีวิตแก่คนในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม กล่าวได้ว่า รวมเรื่องสั้น สลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง ของดินกานต์ ไม่ได้สร้างความบันเทิงให้แก่ผู้อ่านเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาภายในบ้านของคนในครอบครัว สะท้อนภาพสถาบันครอบครัวไว้ภายในเรื่องสั้นแต่ละเรื่องได้อย่างชัดเจน เรื่องสั้นบางเรื่องดินกานต์ได้เขียนขึ้นจากประสบการณ์จริงในชีวิตของตนเอง บางเรื่องผู้เขียนก็เขียน จากประสบการณ์ที่เคยพบหรือเคยได้ยิน ซึ่งเวลาอ่านผู้อ่านจะรู้สึกได้ว่าผู้เขียนสามารถจับเรื่องจริงมาสนธิกับเรื่องแต่งได้อย่างแนบเนียน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนรายวิชาวรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน วรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จึงสนใจศึกษารวมเรื่องสั้น “สลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง” ของดินกานต์ ด้านภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏการนำเสนอเนื้อหาแนวชีวิตครอบครัวของไทยที่เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทางสังคมว่า ได้สะท้อนลักษณะและปัญหาครอบครัวไว้อย่างไรบ้าง ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวิจัยและสะท้อนภาพครอบครัวในสังคมปัจจุบันได้อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่เข้าใจเกี่ยวกับระบบครอบครัวไทยและสังคมไทยมากขึ้น และเป็นการลดช่องว่างความแตกต่างระหว่างวัยของคนในครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง

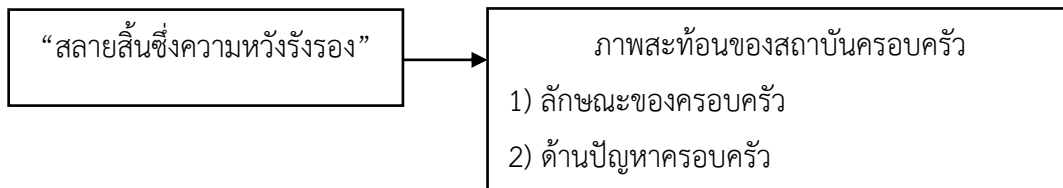
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวด้านลักษณะครอบครัวและด้านปัญหาครอบครัวที่ปรากฏในวรรณกรรมรวมเรื่องสั้น “สลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง”

3. สมมติฐานการวิจัย

รวมเรื่องสั้น “สลายนซึ่งความหวังร้างรอง” ของตินกานต์ ปรากฏภาพสะท้อนของสถาบันครอบครัว อยู่หลายด้าน มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอภาพสะท้อนลักษณะครอบครัวและปัญหาครอบครัว ผ่านภาพสะท้อน การดำเนินชีวิตของตัวละคร สื่ออารมณ์ความรู้สึกตัวละครได้ชัดเจน และสมจริง จึงทำให้รวมเรื่องสั้น สลายนซึ่ง ความหวังร้างรองเรื่องนี้ น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. วิธีการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านข้อมูลโดยรวบรวมรายชื่อหนังสือของ “ตินกานต์” ประกอบด้วยวรรณกรรมจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) Australia Spring Ways ถนนสายฤดูใบไม้ผลิ 2) Manali & Julley (มะนาลีแอนด์จูลเลย์) 3) ดอกรัก และ 4) สลายนซึ่งความหวังร้างรอง

จากนั้นผู้วิจัยเลือกผลงานของ “ตินกานต์” คือ รวมเรื่องสั้น “สลายนซึ่งความหวังร้างรอง” ของตินกานต์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1 รางวัลเชว่นบุ๊คอวอร์ด ประเภทรวมเรื่องสั้น ประจำปีพุทธศักราช 2564 มาเป็นตัวอย่างข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

รวมเรื่องสั้น “สลายนซึ่งความหวังร้างรอง” ของตินกานต์ มีทั้งหมด 8 เรื่อง ดังนี้

1) แวตาศอกและแวตาศไ	2) ชายผู้เกิดในวันที่มนุษย์เหยียบดวงจันทร์
3) ลิ่นที่ไม่รู้รส	4) วันแดดสะพรั่ง ทางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น
5) เสียงจากชั้นสอง	6) ในใต้น้ำ
7) บ้านของคุณยายชั้นเดีย	8) เรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...

5.3 ขอบเขตด้านเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลด้านภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังรังรอง ของตินกานต์ ผู้วิจัยสังเคราะห์แนวทางการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวจากงานวิจัยของ สุพร อภินันท์ (2550) อิงอร สุพันธุ์วัฒน์ (2551) จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2552) ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย (2553) นวลอนงค์ สุวรรณเรือง (2554) Mo Lingfen (2560) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2562) จากการสังเคราะห์ ผู้วิจัยได้เกณฑ์ที่ใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิเคราะห์ 2 ด้าน ได้แก่

1) ด้านลักษณะของครอบครัว และประเภทของครอบครัว ประเภทของครอบครัวจำแนกเป็น

1.1) ครอบครัวสมบูรณ์ คือ ครอบครัวที่สมาชิกอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีความรักความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว บรรยากาศในครอบครัวเต็มไปด้วยความอบอุ่น สมาชิกทุกคนตระหนักในบทบาทและมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง 1.2) ครอบครัวไม่สมบูรณ์ คือ ครอบครัวที่มีสภาพความเป็นอยู่ไม่ปกติสุขหรือครอบครัวที่มีปัญหา สมาชิกในครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น บรรยากาศในบ้านมีแต่ความขัดแย้งซึ่งสาเหตุของปัญหาครอบครัวมักเกิดจากพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนหรือเกิดจากปัญหภายนอก เช่น ครอบครัวที่ขาดพ่อ ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่รักกัน ครอบครัวที่พ่อแม่ลูกมีความขัดแย้งกัน ครอบครัวที่แม่มีสมาชิกใหม่ ครอบครัวที่พ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน และครอบครัวที่สามีภรรยาไม่มีความรักความเข้าใจเป็นพื้นฐาน เป็นต้น

2) ด้านปัญหาครอบครัว คือ สภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่ทำให้ครอบครัวอยู่ด้วยกัน

อย่างไม่ปกติสุข อาจเกิดจากกลไกธรรมชาติของครอบครัว หรืออาจเกิดจากพฤติกรรมของคนในครอบครัวที่ทำให้เกิดความไม่ปกติสุขขึ้นมา ซึ่งจากผลการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว จำแนกออกได้เป็น 14 ด้าน ได้แก่ 2.1) ปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว 2.2) ปัญหาการหย่าร้าง 2.3) ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว 2.4) ปัญหาการนอกใจของคู่สมรส 2.5) ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง 2.6) ปัญหาทางเศรษฐกิจ 2.7) ปัญหาความยากจน 2.8) ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา 2.9) ปัญหาเด็กวัยรุ่น 2.10) ปัญหาการว่างงานหรือตกงาน 2.11) ปัญหาด้านสุขภาพ 2.12) ปัญหาการเสียชีวิตของคนในครอบครัว 2.13) การแยกกันอยู่ชั่วคราวของคู่สมรส และ 2.14) ปัญหาผู้สูงอายุในครอบครัว

5.4 วิธีการดำเนินการและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาประวัติ และผลงานวรรณกรรม ของ “ตินกานต์” ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว กำหนดหลักเกณฑ์ในการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์เนื้อหาของวรรณกรรมตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดแนวทางจากการสังเคราะห์งานของนักวิชาการและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สรุปนำเสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ความ

6. ผลการวิจัย

6.1 ด้านลักษณะของครอบครัว ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัว คือ สิ่งสะท้อนลักษณะหรือภาวะของครอบครัวในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรองเป็นภาพสะท้อนเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวในสังคม ครอบครัวในสังคม แต่ละครอบครัวมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรองพบลักษณะของครอบครัว ดังนี้

1) ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว คือ ครอบครัวที่พ่อแม่ยังไม่บรรลุนิติอยู่ในภาวะที่ต้องเลี้ยงดูบุตรภาวะโดยลำพัง ดังปรากฏในเรื่อง “ชายผู้เกิดในวันที่มีมนุษย์เหยียบดวงจันทร์” (น. 54) ความว่า

*เข้าทำงานในโรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยวละแวกบ้านเมืองนนท์ ทำงานจนถึงวัยสาวสะพรั่ง
พลาดตั้งท้องกับคนงานชายกะเดียวกัน เพียงสองทางเลือกแก่เธอ ไม่กินยาขับเลือดก็บอกลูกว่าพ่อมันตายไปแล้ว
ซึ่งเธอเลือกอย่างหลัง*

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว ผ่านตัวละครแม่ของนิล ที่เข้าทำงานในโรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยวแล้วพลาดตั้งท้องกับคนงานผู้ชายที่เข้ากะเดียวกัน เธอเลือกที่จะเก็บลูกไว้แล้วบอกลูกว่าพ่อของเธอเสียไปแล้วดีกว่าที่จะกินยาขับเลือด จะเห็นได้ว่าแม่ของนิลเลือกที่จะเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวแทนที่จะทำแท้ง

2) ครอบครัวผสม คือ ครอบครัวที่ชายหญิงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีบุตรติดมา และได้สมรสหรืออยู่กินฉันสามีภรรยาเป็นครอบครัวใหม่ และบุตรนั้นอาศัยอยู่ด้วย ดังปรากฏในเรื่อง “แหวตาคอกและแหวตาลี” (น. 21) ความว่า

*เข้าวันนั้น ฉันทัดเต็นท์มือสองเข้าทำยารถคันเก่าที่พ่อเลี้ยงทิ้งไว้ให้ก่อนตาย แม่ของฉันทับ
รถไม่เป็น ลูกเลี้ยงที่ขับรถได้ตั้งแต่ในวัยที่กฎหมายยังไม่อนุญาตให้ขับ จึงได้ครอบครองมรดกชิ้นนี้โดยปริยาย*

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของครอบครัวผสม ผ่านตัวละครฉันทันที่กำลังนำเต็นท์ขึ้นรถเพื่อที่จะออกไปตั้งแคมป์ริมน้ำกับฝาแฝดเพื่อนบ้าน เธอพูดถึงรถยนต์คันเก่าของพ่อเลี้ยงที่เสียไปว่าเป็นมรดกที่เธอได้ครอบครองเพราะแม่ของเธอขับรถไม่เป็นจะเห็นได้ว่าครอบครัวของเธอเป็นลักษณะของ ‘ครอบครัวผสมที่แม่แต่งงานกับสามีใหม่แล้วมีเธอเป็นลูกติดของแม่มาอาศัยอยู่ด้วยกัน

3) ครอบครัวที่ให้อำนาจผู้ชายหรือสามีเป็นผู้นำครอบครัว โดยภรรยาต้องใช้นามสกุลของสามี สามีมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู ให้ความจุใจในทางเศรษฐกิจ แต่ในปัจจุบันภรรยาเริ่มมีบทบาทมากขึ้น เพราะต้องช่วยกันหาเงินหาทองมาช่วยยกฐานะของครอบครัว มิฉะนั้นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะอยู่ในภาวะลำบาก ดังปรากฏในเรื่อง “ลีนที่ไม่รู้รส” (น. 91) ความว่า

ทั้งที่บ้านหลังนี้ก็บ้านมาจากน้ำพักน้ำแรงของผม ครั้นนี้ก็ครัวที่สร้างด้วยเงินของผม รวมถึงหม้อเหล็กเนื้อดีที่เธอใช้เคี้ยวแกงกะหรี่

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของครอบครัวที่สามีเป็นผู้นำครอบครัว ผ่านตัวละครสามีที่พูดถึงบ้านที่มาจากน้ำพักน้ำแรงของเขา ครัวที่ภรรยารัก ก็สร้างด้วยเงินของเขา รวมถึงอุปกรณ์ครัวต่าง ๆ ที่เธอใช้ก็เป็นเงินของเขาทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าครอบครัวนี้เป็นครอบครัวที่สามีมีหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูและจุใจครอบครัว

ในเรื่อง “บ้านของคุณยายซันเคย์” (น. 233) ความว่า

เขาต้องทำงาน โอเค เขาเป็นคนเดียวที่หาเงินเข้าบ้านซึ่งก็เหนื่อยพอแล้ว ฉันจึงเติมเต็มส่วนที่ขาดให้กับลูกอีกเท่าตัว เลี้ยงให้พวกแกเติบโตอย่างมีชีวิตชีวา

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของครอบครัวที่สามีเป็นผู้นำครอบครัว ผ่านตัวละครคุณยายซันเคย์ที่พยายามทำความเข้าใจสามีที่มีท่าทางห่างเหินกับลูก ว่าเขาเป็นคนที่ต้องทำงานหาเงินมาจุใจครอบครัวอยู่คนเดียวก็เหนื่อยมากพออยู่แล้ว ส่วนเธอจะเป็นคนเติมเต็มส่วนที่ขาดในส่วนของเธอให้กับลูกอีกเท่าตัว เพื่อให้ลูกรู้สึกไม่ขาด

4) ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวรับบทบาทหน้าที่ของตนเอง คือ การที่สมาชิกในครอบครัวรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ สามีภรรยามีความรักความเข้าใจให้แก่กัน รู้จักปรับตัวเข้าหากัน เข้าใจความต้องการของกันและกัน พ่อแม่ต้องให้ความรักความเอาใจใส่ ปกป้องเลี้ยงดูให้การศึกษา ตลอดจนแนะนำเรื่องการดำเนินชีวิตอื่น ๆ ให้กับลูก และลูกต้องเชื่อฟังพ่อแม่ช่วยแบ่งเบาภาระในการดูแลครอบครัว เป็นที่พึ่งให้กับพ่อแม่ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขเพื่อให้เกิดปัญหาภายในครอบครัวน้อย ดังปรากฏในเรื่อง “บ้านของคุณยายซันเคย์” (น. 227-228) ความว่า

"ทุกครั้งที่ได้ยินเขาพูดออกมาแบบนี้ ชวนให้ฉันสลดใจเสมอ แต่ฉันก็เห็นอกเห็นใจเขา พอเข้าใจว่าทำไมเขาถึงมองชีวิตแบบนี้ ฉันจึงปล่อยให้เขาติမ်และพยายามยอมรับให้ได้เมื่อวันหนึ่งเขากลายเป็น

คนติดเหล้า ฉันคอยหาเหตุผลเข้าไปรองรับ เขาดื่มเพื่อชำระล้างชีวิตทุกข์ทรมานที่ผ่านมาไฉไล แต่พอมองย้อนกลับ
ไป ฉันเห็นตัวเองคอยทำตัวเป็นแม่พระมาโปรด ยิ่งฉันยอมรับในทุกข์ของเขามากเท่าไร เขาก็ยิ่งเป็นทุกข์ให้ฉัน
เห็นมากเท่านั้น คนหนึ่งแสดงบทบาทเป็นชายผู้ขมขื่น เพื่อให้อีกคนได้รับบทเป็นแม่พระผู้แสนดี และฉันก็จะยิ่ง
เป็นแม่พระผู้แสนดีเพื่อให้เขาได้ขมขื่นกับชีวิตต่อไป เราสนับสนุนบทบาทของกันและกันกลับไปกลับมาแบบนี้"

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นว่าสามีภรรยาต้องมีความรักความเข้าใจกัน
ใส่ใจความทุกข์สุขของกันและกัน ผ่านตัวละครคุณยายซันเดย์ที่เลือกที่จะทำความเข้าใจสามีเรื่องที่เขาดื่มหนัก
และมองว่าชีวิตคือความทุกข์ทรมานเธอเห็นอกเห็นใจเขาเข้าใจในความคิดของเขาและพยายามยอมรับ
กับพฤติกรรมของเขา

6.2 ด้านปัญหาครอบครัว ครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกซึ่งมี
ความสัมพันธ์กันผูกพันกัน เช่น ความสัมพันธ์ทางสายเลือดหรือการรับเป็นบุตรบุญธรรม สมาชิกที่มีความสัมพันธ์
บทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นบิดา เป็นมารดา เป็นสามี ภรรยาหรือเป็นบุตร ปัญหาในครอบครัว
เป็นเหตุการณ์ที่ครอบครัวไม่ได้คาดหวังหรือปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นทำให้ครอบครัวไม่มีความสุขและอาจแตกแยก
ซึ่งจากการศึกษาภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง พบปัญหาครอบครัว ดังนี้

1) ปัญหาการใช้ความรุนแรง คือ การกระทำหรือพฤติกรรมการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกใน
ครอบครัวโดยเจตนา มีผลกระทบต่อร่างกายเป็นสำคัญ รวมทั้งเป็นการทำร้ายทางด้านจิตใจและอารมณ์ของอีกฝ่าย
หนึ่งด้วย ทำให้อีกฝ่ายเกิดความรู้สึกกลัว หวาดระแวง อารมณ์หวั่นไหว เศร้าซึม ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง
ดังปรากฏในเรื่อง "บ้านของคุณยายซันเดย์" (น. 240) ความว่า

ตัวอย่าง "อดีตที่ติดตัวมาบ้านป่วนจนเขาไม่อยากจะเข้าไปใกล้ลูกเหมือนเขาได้พบปลายทางของ
ความรู้สึกเจ็บปวดรวดร้าวทั้งปวง ปีศาจในตัวหนูหลังจากให้เขาระเบิดมันออกมาเขากลายเป็นพ่อที่ส่งต่อความโกรธ
แค้นไปสู่ลูก ๆ ทั้งที่พวกเขาไม่ได้ทำอะไรผิดแม้แต่หน่อย ก็แค่โซคร้ายที่อิธานและไมราที่อยู่ตรงนั้น โซคร้ายที่พวกเขา
ไม่หนี ไม่สู้ เจมส์เล่าอีกว่าเขาเคยถูกตีด้วยเข็มขัดเหมือนกับที่เขาหวดลงไปที่นั่งของอิธาน เขาเคยถูกเหวี่ยงล้มหลัง
กระแทกพื้นจนระบมไปทั้งหลัง เขามักถูกลงโทษแม้ความผิดเล็กน้อย เขารู้ว่าลูกเจ็บอย่างไร เพราะเขาเคยเจ็บอย่าง
นั้นมาก่อน เจมส์โตมากับการเลี้ยงดูแบบนี้ ความเจ็บปวดในวัยเด็กยังฝังอยู่ในตัวเขา แล้วออกมาพ่นพ่นอาละวาด
ในวันที่เขามีครอบครัวเป็นของตัวเอง"

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ผ่านตัวละคร
ของเจมส์ที่เติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรง เจมส์เคยถูกตี ด้วยเข็มขัด เคยถูกเหวี่ยงล้มหลังกระแทกพื้น
เขามักถูกลงโทษแม้ความผิดเล็กน้อย และเจมส์ก็ส่งต่อความเจ็บปวดที่เขาเคยได้รับไปยังลูก ๆ ของเขา เขาทำกับ

ลูกของเขาเหมือนกับที่เขาเคยถูกรอบคอบรักรักษา เป็นการส่งต่อความรุนแรงไปสู่ลูก ๆ ที่ไม่รู้เรื่องราว เกิดเป็น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2) ปัญหาการหย่าร้าง คือ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุจากหลาย ๆ ปัจจัยรวมกัน แต่สาเหตุ ส่วนใหญ่มักได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องต่าง ๆ การใช้จ่ายเงิน การอบรมเลี้ยงดูลูก ปัญหาญาติพี่น้องหรือเขย สะใภ้ ฯลฯ คู่สมรสที่มีความแตกต่างในเรื่องทัศนคติ ค่านิยม รสนิยม มีปัญหาทะเลาะ ทูบตี การถูกทอดทิ้ง หรือไม่สามารถสนองความต้องการทางเพศให้แก่กันและกัน เป็นต้น ดังปรากฏในเรื่อง “แววตาโศกและแววตาใส” (น. 27) ความว่า

...เขาทิ้งฝาแฝดไว้กับพ่อผู้ไม่เคยคิดจะทำอะไรสักอย่างเพื่อให้แม่ของลูกกลับมาหรือเอา แคล่สืบทาให้รู้ว่าเธอหายไปอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการหย่าร้างผ่านการกระทำของพ่อและแม่ แม่ทิ้งลูกฝาแฝดไปแล้วจนของใช้ส่วนตัวออกจากบ้าน ส่วนพ่อก็เลือกที่จะไม่ตามหาหรือทำอะไรสักอย่างให้ภรรยา กลับมา

3) ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในครอบครัว ได้แก่ปัญหาความ ขัดแย้งระหว่างสามีภรรยา ความขัดแย้งระหว่างพ่อกับแม่ พ่อกับลูก แม่กับลูก หรือเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่าง พี่กับน้อง ดังปรากฏในเรื่อง “เรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...” (น. 259) ความว่า

ระหว่างฉันและเด็กหญิงอีกคน ยิ่งโตเราจะยิ่งห่างกันออกไป เราจะแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ชัดเจนผ่านพฤติกรรมที่พวกเขาถือว่าเป็นเรื่องเด็กแย่งของ เราจะผ่านการเลี้ยงดูแบบเดียวกันจนความเหมือนกัน ทำให้เรายิ่งต้องชิงดีชิงเด่น ทั้งที่พวกเขาไม่เคยเรียกร้องให้ใครดีไปกว่าใคร ไม่ได้ชื่นชมใครไปมากกว่าใคร แต่การ ยื้อแย่งกลับฝังรากจนเกิดเป็นต้นมุดเป็นต่อ เราคอยจะเปรียบเทียบกันอยู่เสมอ ร้อยยู่ลึกลับ ๆ ว่าต้องเรียนให้เก่งกว่า อีกคน ต้องร้องเพลงให้เพราะกว่าอีกคน ต้องวาดรูปให้สวยกว่า ต้องน่ารักกว่า ต้องงดงามกว่า พวกเขาจะดูไม่ออก เลยว่าระหว่างเราคือคลื่นใต้น้ำ เป็นภูเขาไฟอัคอันเกรี้ยวกราด จวบจนวันที่พวกเราโตเป็นสาว คลื่นลูกคลื่นแสดงตัว ลาวาทะลักลั่นลามไหล เราจะทะเลาะกันใหญ่โต ทำร้ายทำลายผ่านวาจาไม่รามือเธอและเขาจึงเริ่มตั้งคำถามต่อกันเองว่าเลี้ยงพวกเรามาผิดพลาดเอาตรงไหน

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างพี่กับน้อง ผ่านตัวละคร หญิงสาวผู้เป็นพี่ว่าระหว่างเธอและน้องสาว ยิ่งเติบโตขึ้นพวกเธอก็ยิ่งห่างกัน พวกเธอมักแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน

มักเปรียบเทียบกันอยู่เสมอว่าต้องดีกว่าอีกคน ทั้งที่พ่อแม่เลี้ยงดูพวกเขาให้รักใคร่กัน ไม่เคยเรียกร้องให้ใครดีไปกว่าใคร พวกเขารักลูกเท่ากัน แต่พวกเขาพี่น้องก็ไม่รักกัน ทำตัวห่างเหินกัน ทะเลาะกัน ทำร้ายกันผ่านคำพูดอยู่เสมอ

4) ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง คือ ปัญหาที่เด็กไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูเพื่อให้มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ขาดความรักความเอาใจใส่จากพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู มีทั้งเด็กถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย เด็กกำพร้าพ่อแม่ หรือเด็กที่กำพร้าทั้งพ่อและแม่ เด็กพิการเด็กด้อยโอกาสทางสังคม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ ดังปรากฏในเรื่อง “แวตาศกและแวตาศไส” (น. 27) ความว่า

ตัวอย่าง สองหนุ่มในวัยสิบห้าปีได้ฟังเพลงนี้เป็นครั้งแรก สะอึกสะอื้นขึ้นมาพร้อมกันราวส่งสัญญาณนัดหมาย เป็นหนึ่งเดือนให้หลังหลังจากที่แม่ของพวกเขาหายออกจากบ้าน เธอหอบเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวไปเกลี้ยตุ๋น ทั้งฝาแฝดไว้กับพ่อผู้ไม่เคยคิดจะทำอะไรสักอย่างเพื่อให้แม่ของลูกกลับมาหรือเอาแค่สืบหาให้รู้ว่าเธอหายไปอยู่ไหน ก็ไม่

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งจากแม่ ผ่านตัวละครฝาแฝดชายที่ถูกทอดทิ้งจากผู้เป็นแม่ แม่ของพวกเขาหอบเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวหายออกไปจากบ้าน ทั้งเด็กชายฝาแฝดไว้ให้อยู่กับพ่อที่ไม่คิดที่จะตามหาแม่ของลูก

5) ปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้สมาชิกในครอบครัวต้องมุ่งทำงานเพื่อหารายได้เลี้ยงครอบครัว ประกอบกับภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจทั้งของประเทศและโลก ทำให้ครอบครัวประสบปัญหาและความยากลำบากซึ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจนี้ครอบครัวมีแนวโน้มปล่อยให้เด็กอยู่กันตามลำพังมากขึ้น เนื่องจากบิดามารดาต้องไปหางานทำซึ่งจะมีผลให้ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ บทบาทในการดูแลอบรมเด็กและเยาวชนในครอบครัวได้ดังปรากฏในเรื่อง “เรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...” (น. 236) ความว่า

พวกเขาจะสู้ไม่ไหว เงินจากการขายเสื้อผ้าออนไลน์ของเธอจะลดฮวบในภาวะเศรษฐกิจดิ่งซบเซา และเธอจะพบว่าตนเองตั้งครรถ์อีกห้อง เป็นช่วงเวลาเดียวกับที่เงินเดือนของเธอจะถูกปรับลดลง ฉันจะได้ย้ายมาเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน ฉันได้ตื่นสายขึ้นฉันมีเพื่อนเล่นละแวกบ้านมากขึ้น ฉันมีความสุขมากกว่าในโรงเรียนเกรดเอ และพวกเขาจะตั้งเครียดต่อกันในเรื่องนี้น้อยลง

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาทางเศรษฐกิจผ่านตัวละครลูกที่พูดถึงพ่อกับแม่ว่าเงินจากการขายเสื้อผ้าออนไลน์ของแม่จะลดลงไปจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และพ่อของเธอจะถูกปรับลด

เงินเดือน ทำให้รายรับภายในครอบครัวน้อยลงเกิดปัญหาเรื่องการเงินทำให้เธอต้องย้ายโรงเรียนมาเรียนโรงเรียนใกล้บ้าน เพื่อลดรายจ่ายลง

6) ปัญหาความยากจน คือ ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้ครอบครัวจำนวนมากประสบปัญหาความเดือดร้อนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้โดยตรง หัวหน้าครอบครัวตกงาน ทำให้ขาดรายได้จุนเจือครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมรองลงมาเป็น กลุ่มรับจ้างใช้แรงงาน และทำงานประจำรับเงินเดือน ดังปรากฏในเรื่อง “วันที่แดดสะพรั่ง ทางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น” (น. 115) ความว่า

ย่าบอกพ่อในภายหลังว่า เพราะบ้านเราไม่มีปัญหาหาเงินซื้ออิฐซื้อปูนต่างหากเล่า ยิ่งให้แปรงเป็นที่ทำกิน พ่อค้าแม่ค้าปลาไร่การศึกษาอย่างปู่กับย่าก็ไม่มีหิวจะคิดหายากกลัวเพียงว่า ถ้าไม่ทำอะไรสักอย่างให้เกิดประโยชน์ตั้งแต่เนิ่น ๆ สมบัติที่ได้มาด้วยโชคจะสลายหายวับไปเพราะโชคเช่นกัน

จากข้อความข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของความยากจน ผ่านคำพูดของย่าที่บอกกับพ่อว่า ไม่มีเงินซื้ออิฐซื้อปูนมาสร้างบ้านใหม่ ปู่กับย่าเป็นเพียงพ่อค้าแม่ค้าปลาไร่การศึกษาไม่มีความรู้ในการแปรงที่ดินเป็นที่ทำกิน ทำให้กลัวว่าถ้าไม่ทำอะไรสักอย่างกับที่ดินที่ได้มาด้วยโชคจะทำให้สมบัติชิ้นนี้สูญหายเพราะโชคเช่นกัน

7) ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา คือ การกระทำรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัว ของฝ่ายชาย การใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสินปัญหาและมีพฤติกรรมมั่วเมาในสิ่งเสพติดทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ดังปรากฏในเรื่อง “บ้านของคุณยายชั้นเคย” (น. 236) ความว่า

"ฉันคิดจะแจ้งตำรวจเลยละ นั่นเป็นครั้งที่เจมส์เมาอย่างคลุ้มคลั่งที่สุด กระทบกับลูกอย่างรุนแรงที่สุด อีธานทรุดลงกับพื้น ฉันเข้าไปประคองลูก แขนถูกกระจกบาดลึกแต่แกไม่ปิดป้อง ไม่ได้ตอบกลับ ไม่แสดงความเจ็บปวดออกมาแม้แต่น้อย แต่ฉันรู้ว่าลูกเจ็บมากเจ็บไปถึงข้างใน ส่วนเจมส์ หลังเรียกสติได้เขาก็สิ้นไป ทั้งตัวเหมือนคนใช้จับ พร่ำขอโทษ พร่ำสัญญาว่าจะไม่มีเรื่องอย่างนี้เกิดขึ้นอีก หลังจากวันนั้นเจมส์เข้ารับบำบัดอาการติดเหล้า เพราะเขาเริ่มทำงานไม่ได้แล้ว บ้านเราเลยสงบไปชั่วยามหนึ่ง แต่เขาก็กลับมาตีเมียอีก คราวนี้ไม่รุนแรงกับลูก ๆ แล้ว แต่ไปลงกับข้าวของในบ้านแทน ถ้วยชามแตกเกลื่อนเป็นเรื่องธรรมดาของบ้านเราไป

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา ผ่านตัวละครเจมส์ที่ทำร้ายลูกชายจนบาดเจ็บจากการขาดสติเนื่องจากเมาสุรา และทำลายข้าวของภายในบ้าน ทำให้บ้านที่ไม่ได้สวยงามอะไรละเทะเข้าไปใหญ่

8) ปัญหาเด็กวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นเป็นเด็กวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เป็นวัยที่มีความอยากรู้อยากลอง ชอบความท้าทาย และติดเพื่อน ทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมาก ในการอบรมเลี้ยงดูลูกที่เป็นวัยรุ่นจะต้องใช้ความรักความเข้าใจอย่างมาก เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวผ่านช่วงวงจรครอบครัวมีลูกวัยรุ่นไปอย่างมีปัญหาน้อยที่สุด ดังปรากฏในเรื่อง “เรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...” (น. 268) ความว่า

ฉันจะสร้างวีรกรรมแสนยิ่งใหญ่กว่าการเล่นซ่อนแอบในที่ที่ไม่สมควรเสียอีก ฉันจะโตไวและรู้มากกว่าเธอ เธอจะทันรู้ ฉันจะต่อต้านทุกกฎระเบียบของบ้าน เธอจะพบว่าฉันในชุดนักเรียนมัธยมปลายสูบบุหรี่ี่เป็นแล้วและดื่มแก้วกว่าเธอ ในสมัยวัยรุ่น และเธอจะบ่นที่เห็นลายเส้นสีตำรวจดอกไม้ต้นสักประดับนิรันดร์บนแผ่นหลังของฉัน เธอจะบ่นจะว่าด้วยมีความกลัวซ่อนลึก กลัวว่าฉันจะเติบโตขึ้นเป็นคนทีกล้าลงทุกอย่าง เธออยากให้ฉันรู้จักลาตุรจิกเกรงอะไรบ้างในโลกอันเล็งเคิ่ง แต่ฉันไม่ฉันจะเติบโตขึ้นเป็นคนกระหายโลก แต่เธอมองว่าฉันเป็นคนประมาท ฉันจะเติบโตเป็นคนทีเชื่อมั่นในตนเองแต่เธอมองว่าฉันไม่ฟังใคร เธอจะยิ่งกักขัง แต่ฉันจะยิ่งค้นสุดชีวิต ทาทางปลดตรวนแล้วหนีออกไปจนได้หนีข้ามไปอีกซีกโลก

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความอยากรู้อยากลองของเด็กวัยรุ่น ผ่านพฤติกรรมของหญิงสาวที่ต่อต้านกฎระเบียบของบ้าน สูบบุหรี่และดื่มแอลกอฮอล์ สักลาย ไม่เกรงกลัวอะไร เชื่อมมั่นในตนเอง และหนีออกจากบ้านไปไกลอีกซีกโลกหนึ่ง

9) ปัญหาการว่างงานหรือตกงาน คือ เป็นการว่างงานหรือตกงาน ที่เกิดจากการกระทำของตนเองและภาวะทางเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ที่เคยได้รับเป็นประจำเปลี่ยนแปลงไปสมาชิกครอบครัวเกิดความวิตกกังวล บางครอบครัวอาจนำไปสู่การทะเลาะทู่ตีกัน แทนที่จะหาทางแก้ไขร่วมกัน ดังปรากฏในเรื่อง “วันที่แดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น” (น. 120) ความว่า

เมื่อเจ้าของอู่ซ่อมรถปิดกิจการ พ่อตกงาน แม่ที่เช่าคอกเล็ก ๆ ขายอาหารตามสั่งหน้าอู่ก็พลอยต้องปิดตามไปด้วย หน้าซำ เงินเก็บจำนวนหนึ่งทีมากพอควรก็หายไปพร้อมเพื่อนรักของพ่อผู้ขอหยิบยืม และในวันที่พ่อแม่พาลูกน้อยไปหาหมอ บ้านห้องแถวที่เช่าอยู่ก็โดนขโมยงัดกลางวันแสด ๆ สูญทองหนึ่งบาทเส้นเดียวทีมีเงินออมทีถอนออกมาใช้รายเดือนโจรมันก็เอาไปจนหมด

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการตกงาน ผ่านตัวละครพ่อที่ตกงานจากการที่เจ้าของอู่ซ่อมรถปิดกิจการ และแม่ที่เช่าคอกขายอาหารตามสั่งหน้าอู่ก็พลอยตกงานไปด้วย เพื่อนรักของพ่อที่เคยขอหยิบยืมเงินก็หายไป ทองหนึ่งบาทเส้นเดียวทีมีและเงินทีถอนออกมาใช้รายเดือนก็โดนโจรขโมยไป ทำให้พ่อและแม่ต้องใช้ชีวิตด้วยความลำบาก

10) ปัญหาด้านสุขภาพ คือ สมาชิกคนใดในครอบครัวสุขภาพไม่สมบูรณ์ เจ็บป่วยเป็นประจำ ก่อให้เกิดความวิตกกังวลตลอดเวลา และบางรายอาจนำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจอีกด้วย เช่น การเจ็บป่วยเป็นประจำก็ต้องไปหาแพทย์รักษาทำให้เสียเงินทองมากมาย ดังปรากฏในเรื่อง “วันที่แดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น” (น. 125) ความว่า

หมอบอกว่าร่างกายของพ่ออ่อนล้า สมองตึงเครียดจึงวูบไป ฟังเพียงเท่านั้นก็ยังพอรักษาตัวให้หายไฉไลหรือ ถ้าแขนข้างขวาไม่ต้องเข้าเฝือก และไม่ต้องปิดตาซ้ายไว้ เนื่องจากเศษกระจกเข้าบาดฝังเปลือกตา เงินถูกถอนจากธนาคารมาใช้ระหว่างรักษาตัว เบาทใจลงหน่อยด้วยรรมีประกัน และเจ้านายช่วยชดใช้ให้อีกครั้ง แต่รายได้ของพ่อก็ขาดหายไปช่วงใหญ่ เป็นปีเดียวกับที่ลูกกำลังขึ้นชั้นมัธยม ย้ายโรงเรียน เปลี่ยนเครื่องแบบ ตัวเลขในบัญชีจึงต้องถอยกลับตั้งต้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง

จากข้อความข้างต้น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านสุขภาพ ผ่านตัวละครพ่อ ที่ประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนเสาไฟฟ้าจากการที่พ่อทำงานหนักทำให้ร่างกายอ่อนเพลียและวูบไปในขณะที่ขับรถ แขนข้างขวาต้องเข้าเฝือก เศษกระจกเข้าบาดฝังเปลือกตาข้างซ้ายทำให้ต้องปิดตาไว้ ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ เงินเก็บก็หมดไปกับการรักษา เกิดเป็นปัญหา ทางเศรษฐกิจต่อไป

11) ปัญหาการเสียชีวิตอย่างกระทันหันของคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเกิดขึ้นกับฝ่ายสามี ภรรยา หรือลูก นำมาซึ่งความโศกเศร้าเสียใจแก่ผู้ที่อยู่มา โดยเฉพาอย่างยิ่งถ้าการตายนั้นเกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน ดังปรากฏในเรื่อง “ในใต้น้ำ” (น. 202) ความว่า

'ฉันผิดเอง ฉันผิดเอง' 'หนูบอกแม่ก็ทนมแล้วว่ามันเป็นอุบัติเหตุ เลิกโทษตัวเองสักที' พอแม่เดินกลับเข้าห้องไปแล้ว ก็มักเป็นเธอเองที่หมดอาลัยตายอยากอยู่ตรงนั้น มองผิวน้ำสะท้อนไฟไหววาบ พุ่งลงไปถึงกันสระที่ลูกอาจกำลังอ้างว้างเหมือนที่ครั้งหนึ่งเธอเคยรู้สึก ภาพกอผักตบชวาตรงศาลาริมน้ำกลับมาความรู้สึกที่เคยอยู่ในเสื้อผ้าชุ่มโชกกลับมา อากาใจจะขาดหลังลำลึกลงน้ำเข้าไปอีกใหญ่กลับมา แต่เธอไม่สามารถช่วยลูกได้เหมือนกับที่พ่อเอาชีวิตของเธอคืนจากสายน้ำความเศร้าเกินบรรเทาตาโถมใส่ชีวิตของเธอไม่รามือแม้ไม่แสดงออก แม้ไม่เคยออกมา คินวันผันไปด้วยการพรว้าเตือนใจตนเองเช่นกัน อุบัติเหตุ มันเป็นอุบัติเหตุ ทั้งที่ส่วนลึกอยากกล่าวโทษใครสักคน ไม่แม่ที่เผลอเธอและเฉื่อยช้าอย่างน่าสมเพช ก็เป็นเธอเองที่ยอมจำนน กลับสู่อดีตหมักหมมที่ครั้งหนึ่งเกือบจะหนีมันพ้น แล้วก็ป็นลูกของเธอที่ถูกจองจำไว้ที่นั่นตลอดกาล

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการเสียชีวิตของคนในครอบครัว ผ่านตัวละครแม่ของเธอและเธอหลังจากสูญเสียลูกชายจากการจมน้ำ ยายที่เอาแต่โทษตัวเองว่าตัวเอง แม่ที่จมอยู่กับความเศร้า

โศกที่สูญเสียลูกชาย เมื่อครั้งเป็นเด็กเธอเคยเกือบจมน้ำเสียชีวิต แต่ก็รอดมาได้เพราะพ่อเป็นคนช่วยไว้ แต่กับลูกชายของเธอที่เธอไม่สามารถช่วยชีวิตเขาไว้ได้เหมือนอย่างที่คุณเคยช่วยเธอ เธอพยายามบอกกับแม่ บอกกับตัวเองว่านั่นคืออุบัติเหตุที่พาลูกชายไป แต่ส่วนลึกในจิตใจก็อยากจะโทษแม่ของเธอที่เป็นคนเฉื่อยช้า เป็นเหตุทำให้ลูกชายของเธอต้องจมน้ำเสียชีวิต

7. อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย เรื่อง ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรองของ ดินกานต์ โดยผู้วิจัยจำแนกภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวออกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะของครอบครัว และ 2) ด้านปัญหาครอบครัว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

7.1 ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวด้านลักษณะของครอบครัว พบลักษณะครอบครัวทั้งหมด 4 ลักษณะ พบ 1) ลักษณะครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว ซึ่งสะท้อนผ่านครอบครัวในเรื่องชายผู้เกิดในวันที่มนุษย์เหยียบดวงจันทร์ที่มีลักษณะเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว เพราะพลาดตั้งท้องกับคนงานชายกะเดียวกันแล้วฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ แต่เธอก็เลือกที่จะเก็บเด็กไว้แล้วเลี้ยงลูกตามลำพัง และยังสะท้อนผ่านครอบครัวในเรื่องในได้นำ ที่มีลักษณะเป็นครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว เพราะตั้งท้องอย่างไม่ตั้งใจ และเลิกกับพ่อของลูก เธอจึงเลี้ยงลูกคนเดียว 2) ลักษณะครอบครัวผสม ซึ่งสะท้อนผ่านครอบครัวของหญิงสาวในเรื่องแวตาคอกและแวตาคอกใสที่มีลักษณะเป็นครอบครัวผสม เมื่อแม่ของเธอแต่งงานใหม่แล้วย้ายไปอยู่กับสามี โดยแม่พาเธอไปอยู่ด้วยกัน 3) ลักษณะครอบครัวที่ให้อำนาจผู้ชายหรือสามีเป็นผู้นำครอบครัว ซึ่งสะท้อนผ่านครอบครัวในเรื่องลื่นที่ไม่รู้รสที่มีลักษณะเป็นครอบครัวที่สามีเป็นผู้นำครอบครัว มีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูครอบครัว เรื่อง วันแดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้นซึ่งสะท้อนผ่านตัวละครพ่อที่ทำงานหนักโดยไม่หยุดพัก เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว และสะท้อนผ่านครอบครัวในเรื่องบ้านของคุณยายชั้นเคย์ ซึ่งสะท้อนผ่านเจมส์ที่ต้องทำงานหาเงินเข้าบ้านคนเดียว โดยที่ภรรยาอยู่บ้านเลี้ยงลูก และ 4) ลักษณะครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองซึ่งสะท้อนผ่านครอบครัวในเรื่องลื่นที่ไม่รู้รส ซึ่งสะท้อนผ่านสามีภรรยาที่รู้จักจักปรับตัวเข้าหากัน ให้อภัยซึ่งกันและกันทำตามบทบาทหน้าที่ของสามีภรรยา ครอบครัวในเรื่องวันแดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น สะท้อนผ่านลูก ที่ทำหน้าที่ดูแลพ่อแม่ พยายามสร้างที่พักที่อยู่อาศัยให้กับพ่อแม่ ครอบครัวในเรื่องบ้านของคุณยายชั้นเคย์ สะท้อนผ่านคุณยายชั้นเคย์ที่มีความรักความเข้าใจสามีทำหน้าที่ของภรรยาและทำหน้าที่ในการปกป้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนลูกให้รู้จักรักน้อม ปกป้องน้อง พบว่า ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวที่ปรากฏในสลายสิ้นซึ่งความหวังร้างรอง ด้านลักษณะของครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของนวลอนงค์ สุวรรณเรือง (2544) ที่ได้ศึกษาแนวคิดและวิธีนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชมัยพร แสงกระจ่าง กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของครอบครัวไว้ 2 ลักษณะ คือ ครอบครัวสมบูรณ์และครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ครอบครัวสมบูรณ์ คือ ครอบครัวที่สมาชิกอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข มีความรักความเข้าใจระหว่างสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ คือ ครอบครัวที่ขาดพ่อ ขาดแม่ ครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น และยังคงถ่วงถึงแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว ว่ามี 3 ลักษณะ คือ บทบาทและหน้าที่ของสามีภรรยา บทบาทและหน้าที่ของพ่อแม่ บทบาทและหน้าที่ของลูกไว้ด้วย

7.2 ภาพสะท้อนสถาบันครอบครัวด้านปัญหาครอบครัว พบปัญหาครอบครัว 11 ปัญหา จากทั้งหมด 14 ปัญหา ได้แก่ 1) ปัญหาการใช้ความรุนแรง พบผ่านพฤติกรรมของพ่อแหวดตาโศกและแหวดตาใส ที่เวลาโกรธก็มักจะกระทำรุนแรงกับลูกชายฝาแฝดของตนเองและพฤติกรรมของเจมส์ในเรื่อง บ้านของคุณยายชั้นเดียที่พ่อมักจะนำความรุนแรงมาใช้ในครอบครัว จากการที่เติบโตมาในครอบครัวที่ใช้ความรุนแรงจนนำมาส่งต่อความรุนแรงให้ลูก 2) ปัญหาการหย่าร้าง พบผ่านพฤติกรรมของพ่อและแม่จากเรื่องแหวดตาโศกและแหวดตาใสที่แม่หย่าร้างกับพ่อ และทิ้งลูกแฝดไว้กับพ่อที่อารมณ์ร้อน เรื่องในใต้น้ำที่พ่อหย่าร้างกับแม่ และเลือกที่จะทิ้งลูกไว้กับแม่ ถึงลูกจะขอไปกับพ่อด้วยก็ตาม นอกจากนี้ยังพบว่าการหย่าร้างยังมีสาเหตุมาจากปัญหาการนอกใจของคู่สมรส พบผ่านพฤติกรรมของสามีที่นอกใจภรรยาจากเรื่องลึนที่ไม่รู้รสที่ฝ่ายสามีนอกใจภรรยา ไปมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น เมื่อภรรยาจับได้จึงทำท่าที่เฉยชาใส่สามีตัวละครภรรยาของเจ้านายกับพนักงานในร้านที่ลักลอบเล่นชู้กัน และภรรยาของพ่อครีวจะเข้าที่นอกใจไปตั้งครมกับเจ้านายเก่าในเรื่องเสียงจากชั้นสอง 3) ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว พบปัญหาความขัดแย้งระหว่างสามีภรรยาจากเรื่องลึนที่ไม่รู้รส ที่สามีเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายภรรยา และภรรยาทำตัวเฉยชาใส่สามี เรื่องวันแดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้นที่สามีภรรยาทะเลาะกันเรื่องการเงินภายในบ้าน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างพ่อกับลูก ผ่านพฤติกรรมของพ่อกับลูกจากเรื่องแหวดตาโศกและแหวดตาใส ที่พ่อกับลูกแทบกลายเป็นคนแปลกหน้าต่อกัน หลังจากแม่ทิ้งไป และเรื่องบ้านของคุณยายชั้นเดียที่พ่อห่างเหินกับลูก ลูกมีพฤติกรรมต่อต้านพ่อ ไม่คุย ไม่มองหน้าพ่อ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างแม่กับลูก ผ่านพฤติกรรมแม่กับลูกชายในเรื่องชายผู้เกิดในวันที่มีมนุษย์เหยียบดวงจันทร์ที่แม่เมินเฉยต่อลูก พฤติกรรมแม่กับลูกสาวจากเรื่องในใต้น้ำ และเรื่องเรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...ที่แม่กับลูกมีความรู้สึกแปลกแยกอึดอัดต่อกัน คุยกันน้อยลง และความขัดแย้งระหว่างพี่กับน้อง ผ่านตัวละครพี่น้องฝาแฝดจากเรื่องแหวดตาโศกและแหวดตาใส ที่ชกต่อยกันเพราะเรื่องผู้หญิง ตัวละครชั้นเดียกับพี่น้องบุญธรรมจากเรื่องบ้านของคุณยายชั้นเดีย ที่เข้ากันไม่ได้ อย่างรุนแรง พฤติกรรมพี่สาวกับน้องสาวจาก เรื่องเรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง...ที่ชอบเปรียบเทียบกันซึ่งดีซึ่งเด่นกัน 4) ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง พบผ่านตัวละครฝาแฝดชายที่ถูกแม่ทิ้งให้อยู่กับพ่อในเรื่องแหวดตาโศกและแหวดตาใส ตัวละครเด็กหญิงที่ถูกพ่อทิ้งให้อยู่กับแม่ในเรื่องในใต้น้ำ ตัวละครชั้นเดียจากเรื่อง บ้านของคุณยายชั้นเดียที่ถูกพ่อแม่ส่งมาบ้านเด็กกำพร้าในต่างประเทศ เรื่องแหวดตาโศกและแหวดตาใส ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งจากแม่ ผ่านตัวละครฝาแฝดชายที่ถูกทอดทิ้งจากผู้เป็นแม่ แม่ของพวกเขาทอบเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวหายออกไปจากบ้านทิ้งเด็กชายฝาแฝดไว้ให้อยู่กับพ่อที่ไม่คิดที่จะตามหาแม่ของลูก 5) ปัญหาเศรษฐกิจ พบผ่านตัวละครพ่อที่ประสบอุบัติเหตุทำให้ขาดรายได้ในการจุนเจือครอบครัวจากเรื่องวันที่แดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น ตัวละครหญิงสาว จากเรื่องในใต้น้ำที่ถูกพิษทางเศรษฐกิจทำให้ตกงาน และครอบครัวของสามีภรรยา จาก

เรื่อง เรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง... ที่ขาดรายได้ในช่วงเศรษฐกิจดิ่งซบเซา ปัญหาความยากจน พบผ่านตัวละคร แม่ของนิล จากเรื่องชายผู้เกิดในวันที่มนุษย์เหยียบดวงจันทร์ที่ครอบครัวมีฐานะยากจน จึงต้องออกจากโรงเรียนมา ทำงานหาเงินส่งน้องเรียน และครอบครัวของปู่กับย่าในเรื่องวันแดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น ที่มีฐานะยากจน เป็นพ่อค้าแม่ค้าขายปลาที่ไร้การศึกษา ทำให้ไม่มีเงินมาสร้างบ้าน ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องจากเมาสุราผ่านตัวละครเจมส์ในเรื่องบ้านของคุณยายชั้นเดียวที่มีพฤติกรรมติดสุรา จนทำร้ายลูกของตนเองและข้าวของภายในบ้าน ปัญหาเด็กวัยรุ่น พบผ่านตัวละครหญิงสาวจากเรื่องเรามองเห็นอนาคต จนกระทั่ง....ต่อต้านกฎระเบียบของบ้าน สิบบุหรี ตีมแอลกอฮอล์ สักลาย และหนีออกจากบ้าน เนื่องจากอยู่ในวัยศึกษาคณะน้อง อยากรู้ อยากรอง 6) ปัญหาความยากจน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของความยากจน ผ่านคำพูดของย่าในเรื่อง “วันที่แดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น” ที่บอกกับพ่อว่าไม่มีเงินซื้ออิฐซื้อปูนมาสร้างบ้านใหม่ ปู่กับย่าเป็นเพียงพ่อค้าแม่ค้าปลาไร้การศึกษาไม่มีความรู้ในการแปรที่ดินเป็นที่ทำกิน ทำให้กลัวว่าถ้าไม่ทำอะไรสักอย่างกับที่ดินที่ได้มาด้วยโชคจะทำให้สมบัติชิ้นนี้สูญหายเพราะโชคเช่นกัน 7) ปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา ผ่านตัวละครเจมส์ จากเรื่อง “บ้านของคุณยายชั้นเดียว” พ่อที่ทำร้ายลูกชายจนบาดเจ็บจากการขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา และทำลายข้าวของภายในบ้าน ใช้อำนาจหรืออารมณ์ในการตัดสินปัญหาและมีพฤติกรรมมั่วเมาในสิ่งเสพติดทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันทั้งทางร่างกาย และจิตใจของลูกชาย 8) ปัญหาเด็กวัยรุ่น ผู้เขียนสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความอยากรู้อยากลองของเด็กวัยรุ่น ผ่านพฤติกรรมของหญิงสาวที่ต่อต้านกฎระเบียบของบ้าน สิบบุหรีและตีมแอลกอฮอล์ สักลาย ไม่เกรงกลัวอะไร เชื้อมั่นในตนเอง และหนีออกจากบ้านไปไกลอีกซีกโลกหนึ่ง 9) ปัญหาการว่างงานหรือตกงาน คือ เป็น การว่างงานหรือตกงาน ที่เกิดจากการกระทำของตนเองและภาวะทางเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ที่เคยได้รับเป็นประจำเปลี่ยนแปลงไปสมาชิกครอบครัวเกิดความวิตกกังวล บางครอบครัวอาจนำไปสู่การทะเลาะทุบตีกัน แทนที่จะหาทางแก้ไขร่วมกัน ดังปรากฏในตอน “วันที่แดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น” 10) ปัญหาด้านสุขภาพ พบผ่านตัวละครพ่อจากในเรื่องวันแดดสะพรั่ง หางนกยูงระบัดสีแดงเต็มต้น ที่ร่างกายอ่อนเพลียจากการทำงานหนัก พักผ่อนน้อย จนประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนเสาไฟฟ้าจากการที่พ่อทำงานหนักทำให้ร่างกายอ่อนเพลียและวูบไปในขณะขับรถ แขนข้างขวาต้องเข้าเฝือก เศษกระดูกเข้าบาดฝังเปลือกตาข้างซ้ายทำให้ต้องปิดตาไว้ ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ เงินเก็บก็หมดไปกับการรักษาจนนำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว 11) ปัญหาการเสียชีวิตอย่างกระทันหันของคนในครอบครัว พบผ่านพฤติกรรมแม่และหญิงสาวที่สูญเสียลูกชายจากเหตุการณ์จมน้ำ และเฉื่อยช้าของแม่ จากเรื่อง ในไต้ฟ้า ซึ่งจากผลการวิจัยของนวลอนงค์ สุวรรณเรือง (2544) เกี่ยวกับแนวคิดและวิธีนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชมัยพร แสงกระจ่าง กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวไว้ว่า ลักษณะปัญหาครอบครัวมี 3 ลักษณะ คือ ปัญหาระหว่างสามีภรรยา ปัญหาระหว่างพ่อแม่กับลูก และปัญหาที่เกิดจากสภาพจิตใจของตัวละครเอง นอกจากนี้ยังตรงกับแนวคิดของจ้านงค์ อติวัฒน์ สิทธิ และคณะ (2552) ที่กล่าวว่า การว่างงานหรือตกงานทำให้รายได้ที่เคยได้รับอยู่เป็นประจำเปลี่ยนแปลงไป

สมาชิกครอบครัววิตกกังวลบางรายถึงกับทะเลาะตบตีกันแทนที่จะหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันการขาดรายได้เป็นสาเหตุที่ทำให้ครอบครัวชนชั้นกลางรวมทั้งชนชั้นล่างต้องประสบปัญหาความยากจนและพบปัญหาครอบครัวสอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย (2553) พบว่าในสังคมนี้การหย่าร้างมีแนวโน้มมากขึ้น ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวมีความห่างเหินกันมากขึ้น ความรับผิดชอบต่อกันที่บทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในครอบครัวลดน้อยลงและเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารตลอดจนมีการเคลื่อนย้ายทางเพื่อประกอบประกอบอาชีพและการงานที่รัดตัวเพื่อสร้างรายได้และค่าใช้จ่ายทำให้สมาชิกในครอบครัวมีเวลาอยู่ด้วยกันน้อยลงการเกิดปัญหาจึงมีแนวโน้มสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Mo Lingfen (2560) เรื่อง ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย, น. ภาพสะท้อนจากนวนิยายไทยช่วง พ.ศ. 2508 – 2557 ผลจากการศึกษาวิเคราะห์นวนิยายสี่เรื่อง พบปัญหาครอบครัวที่สะท้อนจากนวนิยาย ดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมที่ทำให้เกิดปัญหา ได้แก่ สามัคคีบาทสนิทสนมกับผู้หญิงอื่นและมีพฤติกรรมนอกใจภรรยา การไม่พูดจาเพื่อทำความเข้าใจระหว่างกัน และพฤติกรรมที่ขาดสติเนื่องมาจากเมาสุรา 2) ปัญหาที่เกิดจากการรับคานิยมจากตะวันตกที่เห็นว่าการหย่าร้างเป็นเรื่องปกติ การสมรสครั้งที่สองของผู้หญิงไม่ใช่เรื่อง น่าอับอาย และการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงหรือชายที่ไม่ใช่คู่สมรสเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมปัจจุบัน 3) ปัญหาที่เกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ รายได้ไม่เพียงพอจ่ายค่าทำให้เกิดความเครียดหรือต้องทำงานเพิ่มเติมจนไม่มีเวลาให้ครอบครัว ชีวิตสมรสห่างเหิน และมีปัญหาการแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติและปัญหาความเห็นแก่ตัว และ 4) ปัญหาเกิดจากพื้นฐานวิถีชีวิตแตกต่างกันทำให้มีปัญหาในการปรับตัว

8. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการเสวนาเกี่ยวกับวรรณกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้นักศึกษาที่เรียนวิชาวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์

8.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ว่า วรรณกรรมมีส่วนช่วยสร้างเสริมคุณธรรมให้กับสังคมที่สำคัญคือ ช่วยกระตุ้นจิตสำนึกให้หันกลับมาเอาใจใส่กับความรู้สึกของคนใกล้ตัว สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาและยกระดับจิตใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ได้ อย่างเต็มความสามารถ โดยควรให้ความสำคัญกับเนื้อหาของวรรณกรรมที่จะนำไปเป็นสื่อให้กับผู้เรียนจากการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าวรรณกรรมเรื่องนี้ยังมีประเด็น และแง่มุมอื่น ๆ ที่น่าสนใจ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำ

วิจัยประเด็นเกี่ยวกับ 1) การศึกษากลวิธีการนำเสนอรวมเรื่องสั้นสลายสั้นซึ่งความหวังร้างรอง ของ “ตินกานต์” 2) วิเคราะห์พฤติกรรมของตัวละครจากรวมเรื่องสั้นสลายสั้นซึ่งความหวังร้างรองของ “ตินกานต์” 3) ควรศึกษางานเขียนเรื่องอื่น ๆ ของ “ตินกานต์” ว่ามีประเด็นเกี่ยวกับครอบครัวอย่างไรบ้าง เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น แล้วนำมาเปรียบเทียบว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกับเรื่องนี้อย่างไร 4) ควรเลือกศึกษาเรื่องสั้นนวนิยายแนวชีวิตและครอบครัวของเพศทางเลือกเพื่อจะได้เปรียบเทียบมุมมองและทัศนคติเกี่ยวกับชีวิตและปัญหาครอบครัวได้หลากหลายขึ้น

9. สรุป

“สลายสั้นซึ่งความหวังร้างรอง” วรรณกรรมที่ยกระดับจิตใจ ชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของการล่มสลายของสถาบันครอบครัว และกล่าวถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกที่จะทำให้เป็น “มนุษย์” โดยสมบูรณ์ เนื้อหากล่าวถึงวิถีชีวิตของคนในสังคม สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัว และสาเหตุการเกิดปัญหาครอบครัว ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยปัจจุบัน สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน โครงสร้างต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะโครงสร้างสถาบันครอบครัวไทย และโครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อีกทั้งภาวะความกดดันจากสังคม และเศรษฐกิจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตั้งแต่ปัญหาส่วนตัว ครอบครัว ไปจนถึงปัญหาสังคม โดยเฉพาะในครอบครัวซึ่งมีบาดแผลให้เจ็บปวดรวดร้าวจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ปัญหาชีวิตคู่และการหย่าร้าง เรื่องของเด็กกำพร้า เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง เรื่องของคนชราผู้โดดเดี่ยว หรือเรื่องชนชั้นแรงงานที่ทำงานหนัก เรื่องของปัญหาเศรษฐกิจ หรือการดื่มสุรานำมาสู่ปัญหาความรุนแรงต่อเด็กและสตรีในครอบครัว ทั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นปัญหาที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, เสาวคนธ์ สุดสวัสดิ์, เฉลียว ฤกษ์รุจิพิมล, ประไพร์ วิริยะสมบูรณ์, สุดา ภิรมย์แก้ว และ

สุรพันธ์ เพชรภา. (2552). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 14). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตินกานต์. (2563). *สลายสั้นซึ่งความหวังร้างรอง*. สำนักพิมพ์ระหว่างบรรทัด.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2540). *ตัวอย่างการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็กและเยาวชน*. ธารอักษร.

นวลอนงค์ สุวรรณเรือง. (2544). *สถาบันครอบครัวในนวนิยายของ ชมัยพร แสงกระจ่าง, น. แนวคิดและวิธี*

นำเสนอแนวคิด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาวิณี พนมวัน ณ อุษยา. (2564). ภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในเรื่องสั้นหนังสือวันเด็กแห่งชาติ.

วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(26), 77-89.

- ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย. (2553). รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาและพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. <http://www.ssdcm.society.go.th/themes/social/images/downloads>.
- สุพร อภินันท์. (2550). แนวคิดและกรณีศึกษาการสร้างเสริมสุขภาพจิต ในการพัฒนาสถาบันการศึกษา สาธารณสุขให้เป็นองค์กรการสร้างเสริมสุขภาพ. ศุภผลอินเตอร์พรีนซ์.
- สุพิศ เอื้องชะ. (2560). ภาพสะท้อนสังคมและกลวิธีการนำเสนอเรื่องสั้นในนิตยสาร คู่สร้างคู่สม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. (2541). ความขัดแย้งทางค่านิยมที่ปรากฏในเรื่องสั้นไทยสมัยพัฒนาเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2493 – 2523). วารสารภาษาและหนังสือ, 29(1), 125 – 148.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2562). นิยามและประเภทของครอบครัว. <https://infocenter.nationalhealth.or.th/sites/default/files/.pdf>
- อิงอร สุพันธ์วัฒน์. (2551). เลื่อมลายสายรุ้ง, น. ภาพสะท้อนสังคมในนวนิยายปัจจุบัน (พิมพ์ครั้งที่ 2). คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Mo Lingfen. (2560). ปัญหาครอบครัวในสังคมไทย, น. ภาพสะท้อนจากนวนิยายไทย ช่วงพ.ศ. 2508-2557. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 12(23), 1-12.